

Wolfgang Petritsch in Hellwig Valentin sta predavala v Tinjah.

W. Petritsch/H. Valentin

Kreisky in njegova koroška travma

■ Vprašanje dvojezičnih napisov je tesno povezano tudi s Kreiskim. Njegov sekretar Wolfgang Petritsch in zgodovinar Hellwig Valentin sta v Tinjah osvetlila ta čas.

JANKO KULMESCH

Dom v Tinjah Lani je izšla knjiga Wolfganga Petritscha, rojaka iz Glinj in častnega boroveljskega občana: »Bruno Kreisky Die Biographie«. Izšla je izpod peresa strokovnjaka, ki je za tako delo več kot kompetenten, saj ga je kot tajnik legendarnega avstrijskega kanclerja (1970 – 1983) v letih 1977 – 1983 spoznal tudi iz neposredne bližine.

In ker sta Kreisky in njegovo politično delovanje tesno povezana tudi z vprašanjem dvojezičnih napisov, je imel Martin Pandel, izobraževalni referent Doma v Tinjah, posrečeno zamisel, da je za pretekli petek, 15. aprila, organiziral večer s Petritschem na temo »Kreisky in Koroška«. Nič manj posrečena pa je bila tudi njegova odločitev, da je kot sogovornika prav tako povabil zgodovinarja in dolgoletnega glavnega urednika dnevnika KTZ Hellwiga Valentina, ki ga je leta 1972 tedanji deželni glavar Hans Sima poveril z vodstvom deželne tiskovne službe.

Tako Petritsch kakor Valentin sta poudarila: Kreisky

nikoli ni prebolel dejstva, da je zaradi »ortstafelšturma« propadel zakon o dvojezičnih napisih iz leta 1972, ki je predvideval 205 tabel. Po veliki zmagi na državnoborskih volitvah leta 1971, ko je Kreiskemu uspelo prvič doseči za svojo stranko absolutno večino, in po letu 1970, ko je deželnemu glavarju Simu prvič uspelo doseči absolutno večino za koroške socialdemokrate, je predvsem Kreisky videl priložnost za postavitev dvojezičnih napisov.

Za to so Kreiskega in Sima dodatno motivirale akcije slovenskih študentov leta 1970, ko so nemškimi napisom lastnoročno dodajali slovenske, prav tako pa tudi želja po dobrih sosedskih odnosih s tedanjo Jugoslavijo. Sima sam, tako Valentin, se je sicer v fazi, ko so pripravljali zakon o napisih, že soočal s pritiskom Korošcev, zlasti tudi koroških poslancev v dunajskem parlamentu, in je skušal Kreiskega prepričati, da naj umakne zakonski predlog. Toda Kreisky, ki se je »na osnovi osebne politizacije v mladostnih letih, ko je kot sin bogate hiše hkrati spo-

Kreisky je prišel v Celovec, da bi pomiril, podal pa se je v veliko nevarnost, tolpa je podivjala.

znaval bedo drugih, čutil povezanega s šibkejšimi, s tem pa tudi z manjšinami« (Petritsch), je vztrajal pri napisih. In tako je SPÖ sama še pred poletjem 1972 sklenila zakon.

Napise so takoj začeli postavljati, nato je takoj sledil zloglasni »ortstafelšturm«, ki je te napise podrl do zadnjega. Še posebej travmatično pa je bilo za Kreiskega zborovanje socialdemokratskih funkcionarjev jeseni 1972 v koroški delavski zbornici. Pred zbornico je čakala na kanclerja in deželnega glavarja tolpa nahujskanih, ki je Kreiskega zmerjala med drugim s psovko »Saujud« (»Svinjski Jud«).

Valentin, neposredna pričatelj tega časa: »Situacija je bila življenjsko nevarna. Od tega trenutka dalje je bila za Kreiskega zadeva končana, se ni nikoli več povezal z deželnim glavarjem Simom in je privatno bolj ali manj zaključil s Koroško. V svojih spominih pa je Kreisky zapisal, da je v svoji politični karieri naredil dve napaki: ena od teh je bil zakon o dvojezičnih napisih.«

Leta 1973 so Sima odvoli-

li kot predsednika stranke, »ne samo zaradi dvojezičnih napisov, temveč tudi zato, ker je izsilil združevanje občin« (Valentin), leta 1974 pa je moral Sima predati mesto deželnega glavarja tajniku SPÖ Leopoldu Wagnerju. Sima, tako Valentin, Wagnerja nikoli ni jemal resno, Wagner sam pa je bil tudi v času najhujših konfliktov »zvesti služabnik svojega gospoda«. Glede odnosa med Kreiskim in Wagnerjem pa je Valentin dejal: »Kreisky je bil vesel, da je na Koroškem zavladal mir, in tudi zato, da mu je na deželnozbornskih volitvah 1975 uspelo ponoviti absolutno večino za SPÖ.«

In kako ocenujeta Petritsch in Valentin trenutno razpravo o dvojezičnih napisih? Medtem ko je Valentin izrazil upanje, da bi se Koroška začela zavedati, kakšno bogastvo predstavlja obe narodni skupnosti, je Petritsch poudaril: »Zame osebno je delež 17,5% grozen. Kljub temu se je na Koroškem veliko spremenilo v pozitivnem smislu. To je zgodovinska priložnost, ki jo naj bi izkoristili zato, da se nato lahko začnemo posvečati resnično pomembnim problemom. Če je ne bomo izkoristili, bomo padli nazaj za leta.«

Radio

Agora želi kooperacijo

■ Poslovodkinja Radia Agora Angelika Hödl se bo pogajala z ORF-om in čaka tudi klic od Radia2.

SILVO KUMER

Radio Agora je dobil licenco za oddajanje slovenskih sporedov, Radio2 je ostal brez. Ali je Vas to presenetilo?

Hödl: Radio Agora je bil pripravljen za frekvenco zaprositi skupno z Radiem2, ki pa je to odklonil. Zato smo zaprosili sami in napravili tudi samostojen koncept in uspeli.

Kako naprej? Je ORF že govoril z Radiem Agora?

Hödl: Z ORF-om se bomo pogovarjali po veliki noči in izhajam iz tega, da bo ORF naprej oddajal 8 ur od od 6.00 in do 13.00 in od 15.00 do 18.00.

Se je od Radia2 že kdo javil?

Hödl: Doslej ne. Imajo pa še možnost priziva pri senatu.

Kakšna je Vaša pozicija, ali ste pripravljeni Radia2 oddati nekaj oddajnega časa?

Hödl: Načelno že, toda najprej moramo izvedeti, ali se Radio2 sploh zanima in kakšen je njihov koncept.

Z licenco bo dobil Radio Agora tudi več denarja. Boste na sporedu kaj spremenili in ali nastavili več novinarjev?

Hödl: Za primer, da bi morali odslej od 20. junija sami ustvarjati 16 ur programa, bo treba poiskati seveda nekaj novih ljudi. Načelno pa bo ostalo pri tem, da je od 6.00 do 18.00 slovenski spored, zvečer pa bo oddajal svobodni radio, ki je dvo- in večjezičen.

info: www.agora.at